

BIJLAGE 1 ZELFSCAN GELIJKE KANSEN

Waar sta jij in het creëren van gelijke kansen voor alle leerlingen in de klas?

In de zelfscan staan stellingen waarvan uit wetenschappelijk onderzoek bekend is dat die een positieve bijdrage leveren aan het verbeteren van kansenongelijkheid in de klas. De meeste aspecten zijn in dit boek aan bod gekomen. De zelfscan bestaat uit zeven onderdelen, namelijk:

1. Leerdoelen
2. Hoge verwachtingen
3. Erkenning en waardering van verschillen
4. Samenwerken met ouders
5. Compenseren van onderwijsachterstand
6. Rechtvaardig beoordelen en beslissen
7. Leerlingen van en met elkaar laten leren

Met behulp van de zelfscan kunnen leraren een inschatting maken over de mate waarin zij zelf bijdragen aan gelijke kansen voor leerlingen uit verschillende sociale groepen. Per onderdeel kunnen leraren ook zelf suggesties doen waarmee ze bijdragen aan gelijke kansen. De zelfscan is in de eerste plaats bedoeld voor de leraar om zichzelf een spiegel voor te houden. 'Wat doe ik aan het creëren van gelijke kansen voor alle leerlingen in de klas?' Daarnaast kan de scan ook gebruikt worden als praatstuk om met het team of met een deel van het team te bespreken wat al gedaan wordt aan het verbeteren van gelijke kansen en waar kansen liggen voor verbetering.

Zelfscan: Waar sta jij in het creëren van gelijke kansen voor alle leerlingen in de klas?

Hoe werk jij als leerkracht aan gelijke kansen?					
A. Leerdoelen	--	-	+/-	+	++
1. Ik streef ernaar dat alle leerlingen in de klas de gezamenlijke leerdoelen behalen.					
2. Ik geef gezamenlijke instructies aan leerlingen over de basisstof.					
3. Ik heb geen vaste niveaugroepen.					
4. Ik heb flexibele niveaugroepen, telkens gebaseerd op de beheersing van een specifiek onderdeel van een vakgebied.					
5. Ik geef regelmatig inhoudelijke feedback aan de leerlingen over het leerproces m.b.t. het behalen van de leerdoelen.					
6. Ik geef leerlingen de keuze om een hoger leerdoel na te streven.					
Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'leerdoelen' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?					

B. Hoge verwachtingen	--	-	+/-	+	++
1. Ik houd er rekening mee dat leerlingen mij iedere dag weer kunnen verrassen qua gedrag en prestaties (bekijk ze elke dag als nieuw).					
2. Ik daag alle leerlingen evenveel uit en ben er zeker van dat daarbij achtergrondkenmerken geen enkele rol spelen.					
3. Ik stel open vragen aan alle leerlingen die uitdagen om na te denken.					
4. Ongeacht milieu/gezinsachtergrond verwacht ik van iedere leerling dat de kans groot is dat hij of zij beter gaat presteren.					
5. Ik let erop dat ik bij het verdelen van beurten tijdens de groepslessen leerlingen die de lesstof moeilijk vinden, voldoende tijd geef om de vraag te beantwoorden.					
6. Ik let erop dat alle leerlingen ongeveer even vaak een beurt krijgen tijdens de groepslessen.					
7. Ik stel aan alle leerlingen dezelfde eisen aan het werk dat zij moeten maken of inleveren.					
8. Ik reflecteer (samen met collega's) regelmatig op mijn eigen lichaamstaal, omdat ik hoge verwachtingen wil uitstralen voor alle leerlingen.					
<p>Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'hoge verwachtingen' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?</p>					
C. Erkenning en waardering van verschillen	--	-	+/-	+	++
1. Ik heb een beeld van de thuiscultuur van de leerlingen in mijn klas.					
2. Ik schenk in de les aandacht aan de thuiscultuur van de leerlingen.					
3. Ik ga op huisbezoek om een completer beeld te krijgen van leerlingen.					
4. Ik durf ouders te vragen naar hun geschiedenis en werk.					
5. Ik maak ook gebruik van de kennis die leerlingen (en ouders) uit laagopgeleide gezinnen hebben.					
6. Ik stimuleer leerlingen om hun eigen cultuur te koesteren.					
7. Ik heb kennis van andere (thuis)culturen.					
8. Ik maak verschillen tussen mensen/culturen bespreekbaar.					
<p>Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'hoge verwachtingen' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?</p>					

D. Samenwerken met ouders	--	-	+/-	+	++
1. Ik werk vooral goed samen met ouders aan lezen, leren en loopbaanontwikkeling.					
2. Ik maak vroegtijdig contact met ouders, zodat zij zich welkom voelen.					
3. Ik faciliteer gesprekken, interactie en informatie-uitwisseling over school met ouders en leerlingen, waarbij de leerling een duidelijke positie heeft.					
4. Ik neem de schoolloopbaanontwikkeling van de leerling als leidraad voor contact met ouders.					
5. Ik bespreek ontwikkelpunten van de leerling met ouders met aandacht voor de rol van leerling, ouder en school.					
6. Ik bespreek teleurstellingen in de schoolloopbaan met ouder en leerling.					
7. Ik ga partnerschapsrelaties aan met alle ouders ter ondersteuning van taal en geletterdheid bij jonge kinderen (indien van toepassing).					
<p>Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'erkenning en waardering van verschillen' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?</p>					
E. Compenseren van onderwijsachterstand	--	-	+/-	+	++
1. Ik ben me bewust van de mogelijke verschillen in startpositie van de leerlingen in mijn klas qua schoolse vaardigheden zoals schooltaal, geletterdheid (ICT), motivatie en zelfregulatie.					
2. Ik bied een rijke leeromgeving aan waarmee leerlingen in staat worden gesteld om eventuele achterstanden in bijvoorbeeld taal en geletterdheid in te halen (zoals extra taalmaterialen of de inzet van iPads).					
3. Ik geef aanvullende/extra instructie aan leerlingen die de leerstof/leerdoelen nog niet beheersen.					
4. Ik houd bij huiswerk rekening met verschillen in <i>ondersteuning</i> die leerlingen krijgen thuis en zet gerichte activiteiten in om deze verschillen kleiner te maken.					
5. Ik houd bij huiswerk rekening met verschillen in <i>middelen</i> die leerlingen hebben thuis en zet gerichte activiteiten in om deze verschillen kleiner te maken.					
<p>Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'compenseren van onderwijsachterstand' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?</p>					

F. Objectief beoordelen en beslissen	--	-	+/-	+	++
1. Ik begin ieder schooljaar met een open blik en geef vooroordelen geen kans.					
2. Ik verzamel objectieve data over wat leerlingen kunnen.					
3. Bij het beoordelen van werk van de leerlingen spelen achtergrondkenmerken van leerlingen geen enkele rol.					
4. Ik ben me bewust van mijn eigen vooroordelen en weet hoe ik hiermee om kan gaan.					
5. Ik betrap me er weleens op dat ik leerlingen onderschat of overschat door hoe ze op mij overkomen.					
6. Ik ga bij het nemen van beslissingen voor bijvoorbeeld overgaan, schooladvies of indeling bij een niveaugroep uit van de actuele prestaties van de leerling.					
7. Ik heb bij beslissingen voor bijvoorbeeld overgaan, schooladvies of indeling bij een niveaugroep hoge verwachtingen van alle leerlingen ongeacht thuisondersteuning, werkhouding of motivatie van leerlingen.					
Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'objectief beoordelen en beslissen' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?					
G. Leerlingen van en met elkaar laten leren	--	-	+/-	+	++
1. Ik heb aandacht voor het ontwikkelen van een positief leerklimaat in de klas.					
2. Ik organiseer leeractiviteiten waarbij leerlingen een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor elkaars leren.					
3. Ik laat leerlingen regelmatig samen werken en leren in groepjes van drie of vier.					
4. Ik laat leerlingen regelmatig werken in heterogene groepjes, die verschillen in eerdere prestaties en/of niveau.					
5. Ik stel groepjes zo samen, dat de groepsleden elkaar kunnen versterken.					
Heb je andere suggesties die bij het onderdeel 'leerlingen van en met elkaar laten leren' passen die bijdragen aan gelijke kansen? In welke mate pas je deze suggestie(s) zelf toe?					